

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

Кафедра оперної підготовки та музичної режисури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з наукової роботи
Скорик А. Я.

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В МУЗИЧНОМУ ТЕАТРІ ХХІ СТОЛІТТЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**

Спеціальність: **026 «Сценічне мистецтво»**

Освітній рівень: **третій освітньо-творчий рівень вищої освіти**

Ступінь вищої освіти: **«Доктор мистецтва»**

Київ – 2023 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «**Новітні тенденції в музичному театрі XXI століття**» для аспірантів третього освітньо-творчого рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво», спеціалізацією «Музична режисура». 20 с.

«_____»_____2023 року. 20 с.

Розробник: **Веселовська Г. І.** – професор кафедри оперної підготовки та музичної режисури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, доктор мистецтвознавства, професор, головний науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України.

Редактор-упорядник: **Касьянова О. В.** – професор кафедри оперної підготовки та музичної режисури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України.

Рецензент: **Станіславська К. І.** – професор кафедри музичного виховання Київського національного театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, доктор мистецтвознавства, професор.

Робочу програму з навчальної дисципліни затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Протокол від 26.09.2023 року № 2.

Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор _____ Скорик А. Я.

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-творчої програми
Гарант освітньо-творчої програми
доктор мистецтвознавства, доцент _____ Іванніков Т. П.

Робочу програму з навчальної дисципліни перевірено
Завідувач відділу аспірантури та докторантури
кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Путятицька О. В.

Схвалено Вченою радою НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-творчого рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво».

Протокол від «27» вересня 2023 року №2

© Веселовська Г.І., 2023 рік

© НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023 рік

Обсяг годин – 90
 Лекційні – 20
 Семінарські – 20
 Самостійні – 50

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Дисципліни, які забезпечують здобуття поглиблених знань зі спеціальності, спеціалізації
Модулів – 2	Спеціальність 026 «Сценічне мистецтво» Спеціалізація «Музична режисура»	Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів – 2		Семестр: 4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Реферат		Лекції¹: 20 годин
		Семінари: 20 годин
		Самостійна робота: 50 год. (у т.ч. ІНДЗ – 10 год.)
		Індивідуальне завдання входить до самостійної роботи
Загальна кількість годин – 90	Ступінь вищої освіти: «Доктор мистецтва»	Вид контролю: Екзамен – 4 семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2,5		

¹ Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 40 год. (~44,4 %) до 50 год. (~55,6 %).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Новітні тенденції в музичному театрі ХХІ століття» є аналіз музичних вистав різних жанрів (опера, мюзикл, балетно-танцювальний спектакль та ін.); розгляд різних підходів до музичної, оперної та балетної режисури, відстеження новітніх аспектів у виконавському мистецтві музичного театру та сценографії, вивчення специфіки роботи над сценічними образами виконавців вокальних і танцювальних партій.

Місце дисципліни в програмі навчання: базовий фундаментальний курс за спеціальністю та спеціалізацією, що забезпечує набуття професійних мистецьких та науково-дослідницьких компетентностей творчого аспіранта за ступенем вищої освіти «Доктор мистецтва».

Міждисциплінарні зв'язки.

ГЕ 1: Методологічні засади сучасного філософського знання: концепції, напрями, персоналії.

ГЕ 2: Основна іноземна мова (англійська).

ВВА 1: Філософія культури.

ВВА 2: Естетичні парадигми сучасності.

ФП-1: Концепції розвитку сучасного сценічного мистецтва.

ЗП-1: Режисура музичного театру (Фах).

ЗП-3: Підготовка творчого мистецького проєкту.

ПД-1: Підготовка науково-дослідного проєкту.

Мета: формування уявлень про особливості функціонування музичного театру в ХХІ столітті, виявлення та окреслення його нових форматів, жанрової специфіки; розкриття особливостей музично-театральної діяльності в контексті сучасних комунікативних практик і глобалізаційних соціо-культурних процесів.

Завдання:

– сформувати уявлення про особливості функціонування музичного театру в ХХІ столітті;

– засвоїти інформацію, щодо нових форматів та жанрової специфіки сучасного музичного театру;

– проаналізувати перспективи створення мистецьких творів музичного театру як високотехнологічних артпродуктів;

– з'ясувати особливості музично-театральної діяльності в контексті сучасних комунікативних практик;

– розкрити тенденції розвитку музичного театру ХХІ століття у зв'язку з глобалізаційними соціокультурними процесами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни творчий аспірант повинен

знати:

– фактичну інформацію, що стосується нових форматів і жанрів музичного театру ХХІ століття;

– інноваційні технології, які застосовуються в сучасному музичному

театрі;

- особливості комунікативних практик, що впливають на музично-театральне мистецтво;

- геополітичні контексти, що впливають на розвиток глобалізаційних процесів в умовах яких існує сучасний музичний театр;

- концептуальні засади творчої діяльності провідних діячів музичного театру XXI століття;

вміти:

- узагальнювати фактичний матеріал;

- аналізувати види, форми, жанри музичного театру XXI століття та їхню специфіку;

- аналізувати практичний і теоретичний доробок провідних діячів сучасного музичного театру;

- визначати особливості концептуального бачення діячів сучасного музичного театру;

- відстежувати та фіксувати новітні явища сучасного музичного театру;

- застосовувати на практиці теоретичні знання з метою створення якісного мистецького продукту;

володіти професійними компетенціями:

- спроможністю використовувати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку;

- можливістю застосовувати сучасні мистецтвознавчі знання та методології у процесі виконання власного наукового дослідження з метою розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності;

- розумінням специфіки об'єктів дослідження у сфері культури і мистецтва, здатністю до критичного мислення, використанням набутого особистісно-професійного досвіду у вирішенні наукових завдань та аналізу міждисциплінарних явищ та процесів;

- готовністю до операційного аналізу, зіставлення, синтезу, порівняння різних мистецьких явищ і процесів для вирішення визначених науково-дослідницьких завдань;

- орієнтацією у просторі сучасної музично-театральної діяльності.

Програмні результати навчання:

- здатність до самоаналізу дослідницької діяльності, вміння аналітично мислити, ставити проблему і розуміти шляхи її вирішення;

- спроможність критичного оцінювання результатів дослідження;

- здатність аргументовано викладати і захищати свою наукову позицію в науковій дискусії.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів і тем «Новітні тенденції в музичному театрі XXI століття»	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекційні		семінарські	Самостійна робота	
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ I. Сучасний музичний театр: жанрова специфіка, злам канонів				
Змістовний модуль 1. Опера, мюзикл, оперета XXI століття				
Тема 1. Образна мова музичної вистави XXI століття	8	4		4
Семінар 1. Сценографія та сценічні технології сучасного музичного театру	8		4	4
Тема 2. Режисура сучасного музичного театру	8	4		4
Семінар 2. Оперна режисура в Україні: досвід, проблеми, перспективи	8		4	4
Тема 3. Мюзикл і оперета та нові формати музичної вистави XXI століття	8	4		4
Семінар 3. Український мюзикл: специфіка функціонування	8		4	4
Разом за змістовим модулем 1	48	12	12	24
Змістовний модуль 2. Глобалізаційні, комунікативні та інші актуальні аспекти функціонування музичного театру XXI століття				
Тема 4. Танцювально-пластичні жанри сучасного музичного театру	8	4		4
Семінар 4. Сучасний танець в Україні: особливості становлення і розвитку	8		4	4
Тема 5. Світові фестивалі музичних вистав	8	4		4
Семінар 5. Фестивалі музичних вистав в Україні	8		4	4
Разом за змістовим модулем 2	32	8	8	16
Разом МОДУЛЕМ 1	80	20	20	40
Модуль II. Індивідуальне науково-дослідне завдання				
Індз. Реферат	10			10
Разом за модулем II	10			10
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ I+II	90	20	20	50

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. МОДУЛЬ I. Сучасний музичний театр: жанрова специфіка, злам канонів

4.1.1. Змістовний модуль 1. Опера, мюзикл, оперета ХХІ століття

Тема 1.

Образна мова музичної вистави ХХІ століття

Інноваційний досвід сучасного музичного театру, жанр «літературної» опери. Відхід від традиційної форми оперного спектаклю: деформація первісного тексту, використання звукозапису. Поєднання музичних і сценічних елементів у сучасній музичній виставі. Оперні вистави site-specific (залізничний вокзал тощо), імерсивний спектакль. Новітні аспекти виконавства сучасного музично-театрального твору: автентичний, інтерпретаційний, інші. Співтворчість режисера і диригента. Вокаліст як інтерпретатор і генератор нових смислів.

Сценографічний образ сучасної музичної вистави: традиційні й новаторські способи його створення. Відмова від живописних засобів у сценографії. Сценограф як співстановник музичної вистави. Сценічний простір не як місце дії, а як простір драматичної напруги. Взаємозв'язок і співвідношення акустичного і фізичного просторів у музичній виставі.

Тема 2.

Режисура сучасного музичного театру

Концепція режисерського авторства в сучасному музичному театрі. Досвід «режисерів-реставраторів» у європейському музичному театрі. Режисер як претендент на роль співавтора музичного твору. Ре-театралізація класичної опери, відмова від ілюстрації партитури та костюмованих версій, переосмислення і переробка сюжетів, лібрето в сучасних поставах класичних опер. Радикалізм сценічних інтерпретацій оперної класики.

Традиційні постанови оперних вистав у провідних театрах світу (Метрополітен опера, Ковент Гарден та ін.)

Тема 3.

Мюзикл і оперета та новітні формати музичної вистави ХХІ століття

Особливості функціонування музично-сценічних жанрів оперети, мюзиклу, ревію, кабаре тощо в ХХІ столітті. Синтез театральних форм у сучасній музичній виставі, взаємозв'язок музично-театральних форм із популярною музикою та естрадою. Новітні формати музично-театральних

творів: акціоністські музичні твори, акустичні перформанси, інструментальний театр.

Вплив візуальних мультимедіа-технологій на створення музичних вистав новітніх форматів. Музичний театр on-line.

4. 1. 2. Змістовний модуль 2. Глобалізаційні, комунікативні та інші актуальні аспекти функціонування музичного театру ХХІ століття

Тема 4.

Танцювально-пластичні жанри сучасного музичного театру

Еволюція танцювально-пластичних форм у музичному театрі ХХІ століття. Балетні вистави-модерн, досвід європейських хореографів-авангардистів (Анжелен Прельжокаж, Їржі Кіліан, Жан-Крістоф Майо та ін.). Соціально-філософські засади сучасного танцю. Поняття тілесності як ключове в танцювальному мистецтві ХХІ ст., «тілесна свідомість» як художній прийом. Нові виконавські техніки у танцювально-пластичних жанрах. Естетика і етика сучасного танцю. Інклюзія, арттерапія в танцювальному мистецтві ХХІ століття.

Тема 5. Світові фестивалі музичних вистав

Музично-театральні фестивалі як вагома складова мистецького процесу, як платформа для мистецьких відкриттів. Класифікація фестивалей, їхні основні моделі. Фестиваль як бізнес-проект, особливості функціонування (фінансового забезпечення), довколофестивальна інфраструктура. Досвід міжнародних музично-театральних фестивалів для фестивалетворення в Україні. Соціально-освітні аспекти музично-театрального фестивального руху. Основні тенденції діяльності вітчизняних музично-театральних фестивалів. Музично-театральні фестивалі як фактор здійснення культурної політики на місцевому, регіональному, загальнодержавному

4. 2. МОДУЛЬ II. Індивідуальне науково-дослідне завдання.

ІНДЗ. Реферат.

Тематика

1. Балетмейстери-авангардисти сучасного музичного театру.
2. Візуальні технології у сценічній практиці сучасного музичного театру.
3. Європейські фестивалі присвячені композиторам – авторам музично-театральних творів.
4. «Літературна» опера в теоретичних працях Карла Дальхауза.
5. Музичні перформанси Хайнера Гьобельса.

6. Мультимедійність в просторі музичної вистави.
7. Оперна творчість Філіпа Гласа.
8. Оперна режисура Андрія Жолдака.
9. Особливості виконавської техніки в сучасному мюзиклі.
10. On-line формати сучасних музично-театральних творів.
11. Постави барокових творів на сучасній сцені: аутентичність, реконструкція.
12. Радикальні інтерпретації класичних російських опер на світових сценах.
13. Режисерські рішення класичних опер: спектр інтерпретацій.
14. Суспільні аспекти функціонування сучасного музичного театру.
15. «Театр музичний» – як явище польського театру.

Методичні вказівки

Реферат (лат. *referre* – доповідати, повідомляти) підводить підсумок вивчення студентами як окремого модулю, так і дисципліни в цілому.

Обсяг реферату визначається специфікою досліджуваного питання і змістом матеріалів та складає 10–15 сторінок. Реферат має відповідати вимогам до оформлення рукопису кваліфікаційної роботи: вступ і висновки в сумі не повинні перевищувати 20% від її загального обсягу; текст друкується через 1,5 інтервали на одній сторінці стандартного аркуша з полями: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм; всі сторінки нумеруються: загальна нумерація починається з титульного листа, проте порядковий номер на ньому не ставиться.

На титульному листі реферату вказуються: офіційна назва навчального закладу, факультету і кафедри; прізвище та ініціали автора реферату; аббревіатура навчальної групи; повна назва теми; прізвище та ініціали наукового керівника, його науковий ступінь і вчене звання; місто, де знаходиться навчальний заклад, рік написання реферату. Після титульного листа подається зміст реферату з точною назвою кожного розділу, підрозділу і вказуванням їхніх сторінок.

Список використаних джерел складається з дотриманням загальновизнаних вимог до робіт, що готуються до друку. До списку використаних джерел мають бути включені лише безпосередньо використані в рефераті праці в алфавітному порядку авторів переважно за останні 10 років.

Важливими критеріями при доборі теми реферату є її актуальність, широка джерельна база, наявність необхідного фактичного матеріалу, а також достатнє її висвітлення у науково-методичній літературі.

Структура реферату складається з:

- титульного листа;
- змісту (плану);
- вступу;
- розділів (їх можливий поділ на підрозділи);
- висновків;

- списку використаних джерел;
- додатків (ілюстративних матеріалів тощо);
- переліку умовних позначень.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, її значущість з огляду на розвиток мистецької науки та практики, аналіз використаних джерел, визначення завдань дослідження, шляхи їхнього вирішення.

Основну частину реферату складають кілька розділів, що можуть бути розбиті на підрозділи, логічно поєднані між собою. Кожний розділ присвячений вирішенню певного завдання, причому попередній є підґрунтям для розгляду наступного. Неприпустимо використовувати цитати без посилання на автора. При цитуванні будь-якого фрагменту джерела недопустимі неточності. Якщо якийсь важливий документ потребує наведення його в тексті реферату в повному обсязі, то краще винести його в додатки.

Реферат повинен завершуватись висновками, чіткими і лаконічними, де узагальнені оцінки та надані практичні рекомендації. Можливо стисло вказати на перспективи подальшого дослідження даної проблеми.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сценографія та сценічні технології сучасного музичного театру	4
2	Оперна режисура в Україні: досвід, проблеми, перспективи	4
3	Український мюзикл: специфіка функціонування	4
4	Сучасний танець в Україні: особливості становлення і розвитку	4
5	Фестивалі музичних вистав в Україні	4
	Разом:	20

5. 1. Завдання, плани і методичні вказівки до семінарських занять

Семінар 1. Сценографія та сценічні технології сучасного музичного театру

Завдання: Простежити основні інноваційні тенденції в сценографії сучасних оперних вистав.

План

1. Музичні вистави-реконструкції та їхня сценографія.
2. Мультимедійні, візуальні рішення оперних вистав.

Методичні вказівки: Під час відповіді на семінарі звернути увагу на використання сучасними постановниками прийомів комп'ютерної графіки, відеоарту, доповненої реальності

Рекомендована література: 21, 24, 26, 29, 30, 37, 44, 45.

Семінар 2. Оперна режисура в Україні: досвід, проблеми, перспективи

Завдання: Проаналізувати знакові вистави оперних театрів України ХХІ століття.

План

1. Інтерпретація класики на сцені музичного театру України.
2. Сценічні версії опер другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Методичні вказівки: Під час відповіді на семінарі звернути увагу на особливості інтерпретацій барокових опер в Україні.

Рекомендована література: 5, 17, 18, 31, 32, 35, 40.

Семінар 3. Український мюзикл: специфіка функціонування

Завдання: Проаналізувати перспективи розвитку українського мюзиклу та інших розважальних музичних жанрів.

План

1. Авторський український мюзикл.
2. Сценічні версії світових мюзиклів в Україні.

Методичні вказівки: Під час відповіді на семінарі звернути увагу на особливості виконавської техніки у мюзиклі.

Рекомендована література: 2, 5, 12, 20, 34, 41.

Семінар 4. Сучасний танець в Україні: особливості становлення і розвитку

Завдання: Проаналізувати творчість балетмейстера Радю Поклітару.

План

1. Модерн-балети та пластичні експериментальні вистави сучасних українських хореографів (Л. Венедіктова, О. Семьошкіна, В. Скляренко та ін.)
2. Балетмейстерська діяльність Радю Поклітару в Україні.

Методичні вказівки

Під час відповіді на семінарі звернути увагу на характер образності та прийоми символізації в танцювально-пластичних виставах.

Рекомендована література: 1, 2, 11, 15, 38, 39, 42, 43.

Семінар 5. Фестивалі музичних вистав в Україні

Завдання: Проаналізувати різні моделі фестивалів музичних вистав в Україні.

План

1. Географія фестивалів музичних вистав в Україні та їх регіональні особливості.
2. Здобутки та недоліки музично-театрального фестивального руху в Україні.

Методичні вказівки

Під час відповіді на семінарі звернути увагу на особистісний фактор в організації музично-театральних фестивалів

Рекомендована література: 2, 5, 19, 21,29, 30.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Т.1	Образна мова музичної вистави ХХІ століття	4
С.1	Сценографія та сценічні технології сучасного музичного театру	4
Т.2	Режисура сучасного музичного театру	4
С.2	Оперна режисура в Україні: досвід, проблеми, перспективи	4
Т.3	Мюзикл і оперета та нові формати музичної вистави ХХІ століття.	4
С.3	Український мюзикл: специфіка функціонування	4
Т.4	Танцювально-пластичні жанри сучасного музичного театру	4
С.4	Сучасний танець в Україні: особливості становлення і розвитку	4
Т.5	Світові фестивалі музичних вистав	4
С.5	Фестивалі музичних вистав в Україні	4
ІНДЗ	Реферат	10
	Разом:	50

6. 1. Завдання і методичні вказівки до самостійної роботи творчих аспірантів

Тема 1. Образна мова музичної вистави ХХІ століття

Завдання: Опрацювати теоретичні роботи німецького музикознавця К. Дальхауса. Ознайомитись з творчою діяльністю Філіпа Гласа.

Методичні вказівки: При самопідготовці зосередити увагу на інформації, яка стосується нових форматів музичних вистав.

Рекомендована література: 1, 3, 4, 5, 6–10, 17, 18, 21, 25, 28, 29, 30, 44,46 .

Семінар 1. Сценографія та сценічні технології сучасного музичного театру

Завдання: Простежити основні інноваційні тенденції в сценографії сучасних оперних вистав.

Методичні вказівки: При самопідготовці звернути увагу на використання сучасними постановниками прийомів комп'ютерної графіки, відеоарту, доповненої реальності

Рекомендована література: 12,13, 16,24, 26, 37,45,46 .

Тема 2. Режисура сучасного музичного театру

Завдання: Ознайомитися з діяльністю провідних режисерів сучасного музичного театру

Методичні вказівки: При самопідготовці опрацювати відомості про діяльність Гремма Вікка, Алена Маратра, Кеті Мітчел, Йоханнеса Шаафа та ін.

Рекомендована література: 6-10, 17, 18, 21.28, 29, 30, 44 .

Семінар 2. Оперна режисура в Україні: досвід, проблеми, перспективи

Завдання: Проаналізувати знакові вистави оперних театрів України ХХІ століття.

Методичні вказівки. При самопідготовці звернути увагу на особливості інтерпретацій барокових опер в Україні.

Рекомендована література: 5, 16, 17, 31, 32, 33, 36, 40 .

Тема 3. Мюзикл і оперета та нові формати музичної вистави ХХІ століття

Завдання: Опрацювати інформацію щодо новітніх форматів музичних вистав.

Методичні вказівки: При самопідготовці виявити та осмислити інформацію про акустичні перформанси

Рекомендована література: 2,16,20, 28, 34, 41.

Семінар 3. Український мюзикл: специфіка функціонування

Завдання: Проаналізувати перспективи розвитку українського мюзиклу та інших розважальних музичних жанрів.

Методичні вказівки: При самопідготовці звернути увагу на особливості виконавської техніки у мюзиклі.

Рекомендована література: 2,16,20, 28, 34, 41.

Тема 4. Танцювально-пластичні жанри сучасного музичного театру

Завдання: Ознайомитись з діяльністю сучасних хореографів-авангардистів.

Методичні вказівки: При самопідготовці переглянути хореографічні роботи І. Кіліана, А. Прельжокажа та інших.

Рекомендована література:. 2, 11, 15, 38, 39, 42, 43.

Семінар 4. Сучасний танець в Україні: особливості становлення і розвитку

Завдання: Проаналізувати творчість балетмейстера Радуги Поклітару.

Методичні вказівки

При самопідготовці звернути увагу на характер образності та прийоми символізації в танцювально-пластичних виставах.

Рекомендована література: 2, 11, 15, 38, 39, 42, 43.

Тема 5. Світові фестивалі музичних вистав

Завдання: Узагальнити інформацію щодо фестивалів музичних вистав у світі.

Методичні вказівки: При самопідготовці систематизувати та узагальнити відомості про музично-театральні фестивалі в Центральній та Південній Європі.

Рекомендована література: 2, 5, 19, 21,29, 30.

Семінар 5. Фестивалі музичних вистав в Україні

Завдання: Проаналізувати різні моделі фестивалів музичних вистав в Україні.

Методичні вказівки: При самопідготовці звернути увагу на особистісний фактор в організації музично-театральних фестивалів.

Література: 5, 19, 21,29, 30.

ІНДЗ. Підготовка реферату за модулем 2.

Завдання: Обрати тему реферату із запропонованого списку

Методичні вказівки: При самопідготовці скористатись можливістю переглядів відеофрагментів вистав відповідно до обраної тематики.

Рекомендована література: підбирається відповідно до обраної тематики

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Аспірантоцентрований, особистісно-орієнтований підхід у викладанні з використанням традиційних та інноваційних методів навчання і самонавчання.

Вербальний: лекція, навчальна дискусія, обговорення.

Наочний: перегляд візуальних матеріалів (відео, ілюстрації, фотографії).

Аналітичний: аналіз аудіо-відеоматеріалів, ілюстрацій.

Мистецтвознавчий: типологічний, жанровий, стилістичний, інтерпретаційний.

Дистанційний: online лекції, вебінари, консультації в Zoom та Skype, платформа Moodle.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Міжсесійний (поточний) контроль

Вербальний: співбесіда, контрольне опитування, відповідь на семінарі.

Аналітичний: аналіз матеріалів до семінарів.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Комплексний екзамен: білети, реферат, його захист.

Засоби діагностики успішності навчання

Усна відповідь на питання екзаменаційних білетів.

Аналіз реферату.

Доповідь на захисті реферату.

Графік контролю за самостійною роботою творчих аспірантів

Поточний контроль та самостійна робота										Підсум. контроль		
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2					Екзамен		
Т.1	С.1	Т.2	С.2	Т.3	С.3	Т.4	С.4	Т.5	С.5	Б	ІНДЗ	ЗР
СП	ВС	НД	ВС	КО	ВС	СП	ВС	К	ВС	УВ	АР	Д

Умовні позначення:

Т1, Т2...Т5 – теми змістовних модулів

С1...С5 – семінари

Б – білети

ІНДЗ – індивідуальне науково-дослідне завдання

АР – аналіз реферату

ЗР – захист реферату

СП – співбесіда

НД – навчальна дискусія

КО – контрольне опитування

К – колоквіум

ВС – виступ на семінарі

УВ – усна відповідь

Д – доповідь

9. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Образна мова музичної вистави ХХІ століття.
2. Інноваційний досвід сучасного музичного театру.
3. Сценографія і сценічні технології в сучасному музичному театрі.
4. Концепція режисерського авторства в сучасному музичному театрі.
5. Радикалізм сценічних інтерпретацій оперної класики.
6. Оперна режисура в Україні сьогодні: досвід, проблеми, перспективи.
7. Мюзикл і оперета та нові формати музичної вистави ХХІ століття.
8. Особливості функціонування музично-сценічних жанрів оперети, мюзиклу, ревію, кабаре тощо в ХХІ столітті.
9. Український мюзикл: специфіка функціонування.
10. Еволюція танцювально-пластичних форм у музичному театрі ХХІ століття.
11. Нові виконавські техніки у танцювально-пластичних жанрах. Естетика і етика сучасного танцю.
12. Сучасний танець в Україні: особливості становлення і розвитку.
13. Основні тенденції діяльності провідних музично-театральних фестивалів.
14. Фестивалі музичних вистав в Україні.

9.1. Програма екзамену. Вимоги до нього. Критерії оцінювання знань творчих аспірантів

Програма екзамену передбачає усну відповідь на питання екзаменаційних білетів, презентацію реферату за темою, наближеною до майбутнього мистецького та науково-дослідного проєктів, доповіддю із захистом основних положень роботи.

Вимоги до білетів: питання охоплюють основні аспекти сучасного розвитку музичного театру в контексті соціокультурних викликів сьогодення, які повинні бути екстрапольовані аспірантом на проблематику майбутнього творчого мистецького проєкту.

Вимоги до реферату: актуальність; наукова та практична цінність; глибина розкриття теми, вирішення поставлених завдань, їх взаємопов'язаність і співвіднесеність з більш загальною науковою проблемою; повнота використання рекомендованої літератури; обґрунтування висновків; грамотність; стиль викладу; оформлення реферату; обсяг виконаної роботи; завершеність дослідження. Особливої уваги потребує академічна доброчесність, запобігання використанню плагіату, особистий внесок творчого аспіранта.

Вимоги до захисту реферату: доповідь повинна відповідати алгоритму захисту наукових робіт, розкриваючи основні положення, бути аргументованою, доказовою, спрямованою на власний внесок аспіранта

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Арто А. Театр і його двійник. Київ, 2021.
2. Баканурський А., Корнієнко В. Театральні-драматичний словник ХХ століття. Київ, 2009.
3. Барба Е. Паперове каное. Путівник по театральній антропології. Львів, 2001.
4. Брук П. Жодних секретів: Думки про акторську майстерність і театр. Львів, 2005.
5. Веселовська Г. Сучасне театральне мистецтво. Київ, 2014.
6. Єфіменко А. Актуальність діалогів у контексті фестивалю Баварської національної опери. Просценіум. 2007. № 2/3 (18/19). С. 121–124.
7. Єфіменко А. Баварська національна опера – фестиваль 2008. Просценіум. 2008. № 3 (22). С. 88–95.
8. Єфіменко А. Грані жанрових та образних перевтілень на фестивалі Баварської національної опери – 2010. Просценіум. 2010. № 2/3 (27/28). С.169–174.
9. Єфіменко А. Ілюзія казки та утопія свободи. Режисерські інтерпретації “Русалки” А. Дворжака та “Фіделіо” Л. ван Бетовена (про

прем'єри Баварської державної опери 2011). Просценіум. 2011. № 2/3 (30/31). С. 65–74.

10. Єфіменко А. “Лоенгрін” Р. Вагнера і “Палестріна” Г. Пфіцнера : роздуми про прем'єрні вистави Баварської національної опери. Просценіум, 2009. № 1/2 (23/24). С. 115–119.

11. Єфіменко А. Сучасні балетні інтерпретації за творами Д. Скарлятті та Й. Брамса на німецькій сцені. Просценіум, 2011. № 1 (29), С. 65–68.

12. Клековкін О. THEATRICA: Практика сцени. Лексикон. Київ, 2010.

13. Клековкін О. THEATRICA: Лексикон. Київ, 2012.

14. Паві П. Словник театру / пер. з француз. М. Якуб'як. Львів, 2006.

15. Погребняк М. Нові напрями театрального танцю ХХ – початку ХХІ століття: Історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія. Київ, 2020.

16. Український театр ХХ століття: Антологія вистав. Київ, 2012.

17. Черкашина-Губаренко М. Оперный театр в пространстве меняющегося мира. Харків, 2013.

18. Черкашина М. Классические оперные шедевры и парадоксы "режиссерского театра". Музичне мистецтво і культура: Науковий вісник ОДМА ім. А.В. Нежданової. Одеса, 2011. Вип. 14. С. 9–20.

19. Швед М. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики. Львів, 2010.

20. Щукіна Ю. Творча діяльність театрів оперети і музичної комедії України другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: жанровий аспект. Харків, 2021.

21. Adlington R. New Music Theatre in Europe: Transformation between 1955–1975. London, Routledge, 2019.

22. Balthazar, S. L. Historical Dictionary of Opera. Lanham, Maryland: Scarecrow Press, 2013.

23. The Cambridge Companion to Twentieth-Century Opera, ed. by Mervyn Cooke. Cambridge; New York etc.: Cambridge University Press, 2005.

24. Dixon S. Digital Performance: A History of New Media in Theater, Dance, Performance Art and Installation. Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts, London, England 2007.

25. Glass Ph. Words Without Music: a memoir. New York: WW Norton & Company, 2015.

26. Grau O. Virtual Art : from Illusion to Immersion. The MIT Press Cambridge, Massachusetts London, England, 2003.

27. Kennedy Dennis. The Spectator and the Spectacle: Audiences in Modernity and Postmodernity. Cambridge, 2009.

28. Music Theatre since 1990. An annotated catalogue. Mainz; London; Berlin etc., Schott, 2009.

29. Roesner D. New Music Theatre – work in / and progress // Studies in Musical Theatre. 2017. Vol. 11, Issue 2. pp. 85–88.

30. Salzman E., Desi T. *The New Music Theater: Seeing the voice, hearing the body*. Oxford University Press, 2008.

Допоміжна

31. Бондарчук В. Дмитро Гнатюк: оперний співак, музичний режисер, педагог : монографія. Кам'янець-Подільський, 2018.

32. Веселовська Г. Концепт «мрії» в музичному театрі України // Актуальні проблеми музичного театру в контексті соціо-культурних викликів сучасності : матеріали міжнар. Наук.-практ. конф. Київ, 2-3 березня 2020., Київ, 2020. С. 13–17.

33. Ізваріна О. Українське оперне мистецтво в історії національної художньої культури другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття. Київ, 2011.

34. Манько С. Мюзикли і рок-опери в українському соціокультурному просторі *Культура України: Зб. наук. праць*. Харків, 2012. Вип. 39. С. 268–276.

35. Панасюк В. Художнє та нехудожнє в системі театральних комунікацій. Харків., 2013.

36. Режисура українського театру. Традиції і сучасність. Київ, 1990.

37. Свириденко Д. Феномен віртуальної реальності у широкому розумінні та його об'єктивізації // *Мультиверсум. Філософський альманах*. Київ: Центр духовної культури, 2008. № 68.

38. Узун Е. *Раду Поклитару. Свободный танец*. Кишинев, 2012.

39. Чепалов О. І. Танець як знакова система (проблеми семіотичного аналізу хореографічних текстів) // *Художня культура: Актуальні проблеми : наук. вісн.* Київ, 2004. Вип. 1. С. 260–270.

40. Черкашина-Губаренко М. *Музика і театр на перехресті епох: зб. ст. : у 2 т.* Суми, 2002.

41. Чуніхін О. *Історія мюзиклу: навч. посіб.* Київ, 2012.

42. Шабаліна О. *Пластичність. Мова. Тіло*. Київ, 2017.

43. *Anthropology, Theatre, and Development: The Transformative Potential of Performance* / eds. Alex Flynn, Jonas Tinius. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015.

44. Figzał Magdalena. *Przestrzenie muzyczne w Polskim teatrze współczesnym*. Katowice, 2017.

45. Parker-Starbuck Jennifer. *Cyborg Theatre: Corporeal /Technological Intersections in Multimedia Performance*, Palgrave Macmillan, New York, 2011.

46. Veselovska Hanna. Capabilities and constrains of the communicative model in the immersive theatre // *Patterns. Models. Designs. Art Readings. Thematic Peer-reviewed Annual in Art Studies, Volumes I-II 2019. II NewArt*. Софія, 2020. С. 250–257.

Інформаційні ресурси

<http://tags.common.gc.cuny.edu>

<http://www.bitef.rs/>

<http://www.vimercateragazzifestival.it>

http://www.astrideschlaefli.ch/_musiktheate_main.html

<https://www.theaterderzeit.de>

<https://europeanstages.common.gc.cuny.edu>

<https://operawire.com/opera-profilechaikovskyserie-tragic-the-queen-of-spades/>

https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/111899/H_Musicologica_42-2007-1_2.pdf

[http://www.opera.co.uk/view-review.](http://www.opera.co.uk/view-review)

З М І С Т

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Структура навчальної дисципліни	6
4. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. 1. МОДУЛЬ I. Сучасний музичний театр: жанрова специфіка, злам канонів.....	7
4. 1. 1. Змістовний модуль 1. Опера, мюзикл, оперета ХХІ століття.....	7
4. 1. 2. Змістовний модуль 2. Глобалізаційні, комунікативні та інші актуальні аспекти функціонування музичного театру ХХІ століття.....	8
4. 2. МОДУЛЬ II. Індивідуальне науково-дослідне завдання.	8
5. Теми семінарських занять	10
5. 1. Завдання, плани і методичні вказівки до семінарських занять	10
6. Самостійна робота.....	12
6. 1. Завдання і методичні вказівки до самостійної роботи творчих аспірантів.....	12
7. Методи навчання.....	14
8. Методи контролю.....	14
9. Орієнтовний перелік питань до екзамену.....	15
9. 1. Програма екзамену. Вимоги до нього. Критерії оцінювання знань творчих аспірантів.....	16
10. Рекомендована література.....	16